

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Karla Černína, Ph.D., a Mgr. Jana Čížka ve věci

žalobce: **SPP CZ, a.s.**, IČ: 28488016
sídlem Nové Sady 996/25, 602 00 Brno
zastoupený advokátkou Mgr. Zuzanou Strakovou
sídlem Konviktská 291/24, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Energetický regulační úřad**
sídlem Masarykovo náměstí 5, Jihlava

o žalobě proti rozhodnutí Rady žalovaného ze dne 24. 1. 2023, č. j. 09282-18/2022-ERU

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Předmětem přezkumu je posouzení věcné působnosti Energetického regulačního úřadu. Konkrétně, zda Energetický regulační úřad mohl žalobci uložit povinnost provést vyúčtování dodávky plynu s tím, že v rozhodnutí určil i konkrétní obchodní cenu a stálý plat za dodávky plynu.

2. Dne 27. 4. 2022 obdržel Energetický regulační úřad (dále též jen „ERÚ“) od MUDr. V. Š. (dále jen „navrhovatelka“) návrh na zahájení mimosoudního sporu, kterým se domáhala, aby ERÚ uložil žalobci povinnost ze smlouvy o sdružených službách dodávky plynu č. 1170000002 ze dne 5. 4. 2011, a to provést vyúčtování dodávek plynu k odběrnému místu na adrese Ú. 28/26, O. – P., EIC: 27ZG700Z0505161E, za období od 1. ledna 2022 do 15. února 2022 za obchodní cenu 792 Kč/MWh bez DPH a stálý plat 49 Kč/měsíc bez DPH. Návrh blíže odůvodnila tím, že dne 8. 3. 2022 obdržela od žalobce vyúčtování dodávek plynu č. 121204534 za období od 1. 1. 2022 do 15. 2. 2022. V části období, tj. od 13. 1. 2022 do 15. 2. 2022, žalobce účtoval za dodaný plyn jiné ceny, než jaké byly sjednány ve smlouvě.
3. O tomto návrhu rozhodl Energetický regulační úřad dne 13. 7. 2022 pod č. j. 09282-11/2022-ERU (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým vyslovil, že žalobce je povinen splnit povinnost ze smlouvy o sdružených službách dodávky plynu, a to provést vyúčtování dodávek plynu za období od 13. 1. 2022 do 15. 2. 2022 k odběrnému místu na adrese Ú. 28/26, O. – P., EIC: 27ZG700Z0505161E, za obchodní cenu 792 Kč/MWh bez DPH a stálý plat 49 Kč/měsíc bez DPH a zaslat ho zúčastněné osobě.
4. Citované rozhodnutí ERÚ napadl žalobce rozkladem. Nesouhlasil s právním posouzením ERÚ ohledně zvýšení obchodní ceny a stálého platu (zda bylo řádně oznámeno) a s tím spojenými následky (možnost odstoupení od smlouvy). Pravomoc ERÚ v dané věci rozhodovat žalobce v rozkladu nezpochybňoval. O rozkladu rozhodl žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví (dále též „odvolací rozhodnutí“ nebo „napadené rozhodnutí“) tak, že rozkladu žalobce nevyhověl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Proti tomu brojí žalobce u Krajského soudu v Brně žalobou podanou dne 5. 4. 2023.

II. Argumentace žalobce

5. Žalobce navrhuje, aby soud vyslovil nicotnost napadeného i prvostupňového rozhodnutí. Předně namítá, že výrok napadeného rozhodnutí se týká otázky, ve které nebyla vůbec dána pravomoc žalovaného.
6. Podle § 17 odst. 7 písm. e) bod 1 zákona č. 458/2000 Sb., energetický zákon, rozhoduje žalovaný spory mezi zákazníkem a držitelem licence o splnění povinností ze smluv, jejichž předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny, plynu nebo tepelné energie (dále také „kompetenční ustanovení“). Podle žalobce je třeba uvedené ustanovení vykládat restriktivně a existují-li pochybnosti o rozhodovací pravomoci, musí být uplatněn výklad upřednostňující obecnou rozhodovací pravomoc soudů.
7. Žalobce navrhovatelce zaslal vyúčtování č. 121204534, přičemž navrhovatelka nesouhlasila s částí obsahu vyúčtování, a to za období od 13. 1. 2022 do 15. 2. 2022. Žalobce tedy splnil svoji povinnost vyúčtování vydat a navrhovatelka vyúčtování uhradila. Dle žalobce je předmětem sporu výše jednotkové ceny za určité období. Dle názoru žalobce pak žádná povinnost opravit vyúčtování ze smlouvy nevyplývá. Obchodní podmínky žalobce v článku V. odst. 1 a 5 zakládají toliko právo na vzájemné vypořádání. Povinnost provést opravné vyúčtování neplyne ani z energetického zákona, ani zákon o DPH. Nejedná se ani o odpovědnost za vady.
8. Petit navržený zúčastněnou osobou i výrok napadeného rozhodnutí mají dvě části. První stanovující povinnost provést vyúčtování a druhou určující konkrétní parametr vyúčtování, a to jednotkovou cenu zemního plynu v Kč/MWh a stálý měsíční plat

v Kč/měsíc. Žalobce je přesvědčen, že žalovaný nemůže rozhodovat o určení jednotkové ceny v konkrétním období odlišně od toho, jaká jednotková cena byla obsažena ve vyúčtování, přičemž odkazuje na případy řešené Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 30 A 147/2020, 31 A 101/2020, 30 A 11/2018, 30 A 98/2019, 30 A 77/2019, a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 97/2019. V těchto rozhodnutích se soudy zabývaly otázkou placení smluvních pokut a deaktivačních poplatků a vyslovily v nich, že určovací návrhy v těchto otázkách nejsou ve věcné působnosti žalovaného. A právě část petitu určující konkrétní jednotkovou cenu zemního plynu je dle žalobce návrhem určovacím (u kterého je třeba zkoumat naléhavý právní zájem na určení), o kterém žalovanému nebyla zákonem svěřena kompetence rozhodovat. Žalobce pak přirovnal situaci k případům, ve kterých soudy řeší vztah určovací žaloby a žaloby na plnění. Judikatura dává přednost žalobám na plnění tam, kde by určení představovalo dílčí rozhodnutí o předběžné otázce, jejíž posouzení bude součástí rozhodnutí o žalobě na plnění. Stejně mají dle žalobce postupovat i správní orgány a není na místě vydávat opravné vyúčtování, které nepovede k vrácení sporné částky, ale bude po něm následovat další návrh na vrácení, v rámci něhož by si soudy předběžnou otázku o výši jednotkové ceny posoudily samy, neboť nejsou rozhodnutím správního orgánu vázány [§ 135 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, („dále jen „o. s. ř.“)].

9. Žalobce závěrem namítl, že žalovaný nemůže rozhodovat ani o návrzích zákazníků na vydání bezdůvodného obohacení.

III. Argumentace žalovaného

10. Žalovaný navrhuje podanou žalobu zamítnout.
11. Podle žalovaného žalobce dostatečně nerozlišuje mezi otázkou posouzení kompetence a samotným věcným posouzením. Neexistence smluvní povinnosti by byla důvodem pro zamítnutí návrhu, nicméně pro založení kompetence postačuje, pokud navrhovatel svůj návrh formuluje tak, že směřuje ke splnění určité povinnosti ze smlouvy. V této souvislosti žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 336/2018, v němž Nejvyšší správní soud vyslovil, že není správný názor správních orgánů, že by byl navrhovatel povinen vymezit konkrétní ustanovení smlouvy, z něhož dovozuje svůj nárok. Žalovaný tak návrh navrhovatelky považuje za dostatečný, neboť z jeho obsahu vyplývá, že nárok navrhovatelky je dovozován ze smlouvy o sdružených službách dodávky plynu.
12. Pokud žalobce argumentoval tím, že petit navrhovatelky sestával ze dvou částí, a to splnění vyúčtovací povinnosti a určení konkrétní výše jednotkové ceny, pak žalovaný připomněl, že z judikatury ohledně deaktivačních poplatků vyplývá, že ERÚ nemůže rozhodnout o tom, zda určitá smluvní povinnost existuje, či nikoliv. Návrh nelze dle žalovaného interpretovat tak, že by se navrhovatelka domáhala právě určení (ne)existence povinnosti, ale domáhá se naopak jejího splnění. Je pak otázkou meritorního rozhodnutí zhodnotit, zda takovou povinnost žalobce má.
13. Bez řádného vyúčtování nedojde k určení ceny za poskytnuté plnění a nedojde ani ke splatnosti pohledávky, tedy nelze význam vyúčtování marginalizovat tak, jak to činí žalobce. Splatnost nedoplatku či přeplatku nastane až řádným vyúčtováním, přičemž z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že za řádné vyúčtování lze považovat pouze vyúčtování správné. Pokud vyúčtování nezní na správnou částku, není pak povinnost vyúčtování splněna (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 312/2018).

14. Podle žalovaného není přiléhavá argumentace žalobce, že jestliže by spor rozhodoval soud, rozhodoval by až o návrhu na vydání bezdůvodného obohacení, neboť ani soud by podaný návrh nehodnotil jako určovací žalobu. Zároveň pak není na místě bagatelizovat význam rozhodnutí vydaného správním orgánem, protože z něj soud vychází (§ 135 odst. 2 o. s. ř.).
15. V neposlední řadě žalovaný připomněl zohlednění eurokonformního výkladu kompetenčních ustanovení a v tomto směru odkázal na usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., sp. zn. Konf 38/2009-12. Žalovanému jako specializovanému ústřednímu orgánu státní správy náleží i ochrana oprávněných zájmů zákazníků a spotřebitelů v energetických odvětvích.
16. Na závěr žalovaný nad rámec samotné otázky své působnosti poukázal na § 11a odst. 1 větu druhou a třetí energetického zákona, které ve znění účinném do 31. 12. 2021 explicitně vyžadovaly, aby držitel licence zákazníkům zvýšení ceny oznámil způsobem uvedeným ve smlouvě a zároveň zvýšení ceny uveřejnil. Pokud pak žalobce zvýšení ceny navrhovatelce neoznámil, nemůže takové jednání vyvolat právní účinky.

IV. Replika žalobce

17. Žalobce v replice nad rámec dosavadních tvrzení doplnil, že poukazoval na judikaturu ve věci deaktivačních poplatků/smluvních pokut zejména pro to, že samotná podstata sporu se podobá projednávané věci v tom, že šlo o to, zda zákazník měl povinnost uhradit deaktivační poplatek/smluvní pokutu. Jinými slovy řečeno, jedna strana tvrdila, že povinnost úhrady nemá, druhá tvrdila opak. V projednávané věci pak navrhovatelka nechce uhradit za určité období zvýšenou jednotkovou cenu, tedy rozporuje její výši a v tomto rozsahu tak svou povinnost úhrady odmítá. Je-li podstata sporu stejná, neměla by mít formální odlišnost ve formulaci petitu význam při posuzování kompetenčního ustanovení.
18. Žalobce nesouhlasil s argumentem žalovaného, že žalobce nedostatečně rozlišuje mezi posouzením kompetence a samotným věcným posouzením v rámci dané kompetence. Výklad žalovaného by směřoval k tomu, že pro založení jeho kompetence by postačovalo, že navrhovatel v petitu formálně uvede myslitelnou povinnost dodavatele, aniž by musela být ve smlouvě obsažena.
19. Energetický zákon přitom smlouvu o sdružených službách popisuje tak, že dodavatel se v ní zavazuje dodat zákazníkovi plyn a zajistit na vlastní jméno a účet související služby v plynárenství a zákazník se zavazuje zaplatit za dodávku plynu cenu a za související služby cenu uplatňovanou v souvislosti s cenovou regulací. Žalobce má za to, že žalovaný má dle kompetenčního ustanovení rozhodovat pouze spory o splnění povinností, které jsou součástí pojmových znaků smlouvy – fakticky tedy pouze o povinnosti dodavatele dodávat zákazníkovi plyn, jelikož dodavatel návrh na splnění povinnosti zaplatit cenu podat k ERÚ nemůže. Všechny ostatní povinnosti jsou povinnostmi vedlejšími, o kterých nenáleží žalovanému rozhodovat. Dle žalobce se pasáž kompetenčního ustanovení ve znění: „jejichž předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny, plyn nebo tepelné energie“ vztahuje nikoliv ke slovu „smluv“, ale ke slovu „povinnosti“. Opačný výklad by vedl k absurdním důsledkům, neboť by žalovaný mohl rozhodovat např. i o povinnostech k ochraně osobních údajů, které smlouvy o dodávce či distribuci plynu běžně obsahují a jejichž posuzování zákonodárce žalovanému jistě svěřit nechtěl.
20. Srovnání vyúčtování dodávek plynu s vyúčtováním služeb spojených s užíváním bytu nebo nebytového prostoru učiněné žalovaným nepovažuje žalobce za přiléhavé. Nájemce není

smluvní stranou smlouvy o dodávkách energií, nemá vliv na cenu, nemá podklady pro vyúčtování, a proto zde platí jiná pravidla ohledně požadavku a významu vyúčtování. Žalovaným zmíněná judikatura se nedotýká oblasti energetiky a vychází z judikatury, ve které soud posuzoval případ, kdy určité náležitosti ve vyúčtování chyběly. Spor nespočíval v tom, zda je údaj správný. Soud tehdy výslovně uvedl, že případné věcné vady vyúčtování nebrání splatnosti pohledávky.

V. Duplika žalovaného

21. Žalovaný v duplice rozvedl svoji dosavadní argumentaci a odkázal na rozhodovací praxi zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. Ta posunula meze restriktivního výkladu kompetenčního ustanovení. Zvláštní senát dospěl k závěru, že je-li žalovaný oprávněn rozhodovat spory, jejich předmětem je splnění peněžitě povinnosti uložené zákonem o podporovaných zdrojích energie nebo sjednané na základě tohoto zákona, pak je oprávněn rozhodovat i spory o bezdůvodném obohacení v případě neoprávněně vyplaceného příspěvku na podporu obnovitelných zdrojů energie, byť nárok na bezdůvodné obohacení vzniká na základě občanského zákoníku. Žalovaný je přesvědčen, že výklad kompetenčního ustanovení provedl v souladu s judikaturou zvláštního senátu.
22. Žalovaný nesouhlasil s tím, že by vyúčtovací povinnost nebyla obsahem závazku. Energetický zákon stanovuje povinnost obchodníkům s elektřinou a plynem pravidelně služby bezplatně vyúčtovat. Srovnání se smluvními pokutami ve formě deaktivčních poplatků není na místě, neboť je rozdíl mezi vyúčtováním dodané služby a uplatněním nároku na smluvní pokutu – ten není na vyúčtování závislý. Žalovaný dále setrval na svém odkazu na judikaturu Nejvyššího soudu (rozsudek sp. zn. 26 Cdo 312/2018) s tím, že Nejvyšší soud neopíral své závěry o plnění vyúčtovací povinnosti pouze o speciální právní úpravu nájmu bytových a nebytových prostor, nýbrž o obecnou právní úpravu, a proto jsou tyto závěry použitelné i v projednávané věci.
23. Žalobcova úvaha o tom, že zákazník má žalovat na vydání bezdůvodného obohacení, neobstojí, neboť na základě věcně nesprávného vyúčtování se nelze domáhat vydání přeplatku, jelikož ten se nikdy nestane splatným (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 4404/2017). Dle žalovaného by nemělo docházet k dělení kompetence podle toho, zda zákazník, který je navíc spotřebitelem, sporné vyúčtování uhradí, či nikoliv.
24. Žalovaný ani nesouhlasí s tvrzením žalobce, že by dle kompetenčního ustanovení mohl rozhodovat pouze o splnění základní povinnosti vyplývající z předmětného závazku. V této souvislosti žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 336/2018, v němž dle žalovaného Nejvyšší správní soud vyloučil, že by se mohl zákazník domáhat po dodavateli pouze splnění hlavní povinnosti.

VI. Řízení před krajským soudem

25. Soud rozhodl ve věci samé bez jednání za podmínek § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

VII. Posouzení věci krajským soudem

26. Žaloba **není důvodná**.

27. Krajský soud již rozhodl skutkově podobný spor mezi žalobcem a žalovaným, pouze s odlišnou osobou v roli odběratele, která figurovala též v roli osoby zúčastněná na soudním řízení (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 6. 2024, č. j. 30 A 93/2023-81) Tímto rozsudkem soud podanou žalobu zamítl a vypořádal podrobně veškeré žalobcovy argumenty. Pro stručnost proto na tento rozsudek jen odkazuje. Dospěl v něm – stručně řečeno – k závěru, že k založení věcné působnosti Energetického regulačního úřadu [§ 17 odst. 7 písm. e) bod 1. energetického zákona] postačuje, když zákazník, který je v postavení spotřebitele nebo je fyzickou osobou podnikající, ve svém návrhu žádá, aby úřad uložil držiteli licence povinnost, která je podle návrhového tvrzení obsažena ve smlouvě o dodávce nebo distribuci plynu, elektřiny nebo tepelné energie. Otázka, zda taková povinnost ze smlouvy skutečně vyplývá, je až předmětem samotného věcného posouzení návrhu. Energetický regulační úřad pak může ve svém rozhodnutí uložit držiteli licence povinnost provést vyúčtování dodávky či distribuce plynu, elektřiny nebo tepelné energie i tehdy, když držitel licence tyto služby zákazníkovi již vyúčtoval, ale za nesprávnou cenu.
28. Argumentace v nynější věci nic nového oproti dříve rozhodnutému případu nepřináší.
29. Stejně jako v předchozí věci, i zde krajský soud veškeré žalobcovy důkazní návrhy zamítl. Listiny, na které žalobce odkazoval, byly povětšinou již součástí správního spisu, kterým se ve správním soudnictví důkaz neprovádí. Ve zbytku pak šlo o důkazy nadbytečné. Mezi stranami nebylo sporné, že žalobce je právním nástupcem společností ENRA SERVICES a Enra Obchod a že mu osoba zúčastněná na řízení uhradila částku odpovídající provedenému vyúčtování.

VIII. Náklady řízení

30. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu těch nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který úspěch ve věci neměl. Žalobce před soudem neuspěl (soud žalobu zamítl jako nedůvodnou), proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu by jinak – jakožto úspěšnému účastníkovi řízení – právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu mu je však nelze přiznat, neboť nepřesahují rámec jeho běžné úřední činnosti (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 31. 3. 2015, čj. 7 Afs 11/2014 - 47, č. 3228/2015 Sb. NSS).
31. O nákladech osoby zúčastněné na řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 5 s. ř. s., podle něhož má osoba zúčastněná na řízení právo na náhradu jen těch nákladů, které ji vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. Nic takového se v tomto řízení nestalo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu